תורה אור

מתני' *הערלה *וכלאי הכרם א) מצטרפין זה עם זה ר' שמעון אומר אין מצטרפין : **גמ'** ומי צריך ר"ש לצרופי *והתניא ר"ש אומר כל שהוא למכות תני אין צריכין לצרף : **מתני'** *הבגד והשק והשק והעור והעור והמפץ *כולן מצטרפין זה עם זה אר"ש מה טעם מפני שהן ראוין ליטמא במושב : **גמ'** תנא ב) *קיצע מכולן שלשה ועשה מהן בגד למשכב שלשה למושב טפח לאחיזה כל שהו מאי לאחיזה אמר ר"ל אמר ר' ינאי שכן עומד ג)לנוולה במתניתא תנא *הואיל וראוי לקוצצי תאנים :

הדרן עלך קדשי מזבח

*__הנהנה__ מן ההקדש שוה פרוטה אע"פ שלא פגם מעל דברי ר"ע וחכ"א כל דבר *שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום ושאין בו פגם כיון שנהנה מעל כיצד נתנה קטלא בצוארה טבעת בידה שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל לבש בחלוק כסה בטלית ביקע בקרדום לא מעל עד שיפגום *הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה ד) כיון שנהנה מעל : **גמ'** תנא ה) *מודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם במאי קא מיפלגי אמר רבא בלבוש מציעאה ומלמלא ת"ר °נפש אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשיח °כי תמעל מעל אין מעל אלא שנוי וכן הוא אומר °איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל ואומר °וימעלו באלהי אבותיהם

ויקרא ה · במדבר ה · דה"א ה

גמ' והתניא כל שהוא למכות · התכינה כל שהוא שובר בכזית וא"כ נמצאו מצטרפין : **מתני'** הבגד · שהוא מטמא ג' אצבעות על ג' אצבעות : והשק · שיעורו ד' טפחים על ד' טפחים : הבגד מצטרף לשק שקל הימנו (א) לארבעה על ארבעה וכן כל אחד ואחד מצטרף לקל הימנו דשק מצטרף לעור לחמשה על חמשה והעור למפץ לששה על ששה דהיינו לקל הימנו אבל לא הקל עם החמור דלהכי תנא להו הכי הבגד והשק השק והעור ט' כולן מצטרפין זה עם זה : מפני שהן ראוין לטמא במושב · מפני שכשיש בין כולן *שיעור אחד ו) בין שניהם ראוין ליטמא מושב ז) עליו הלכך מצטרפין: **גמ'** תנא קיצע מכולן · שאם חתך מכולן משהו מכל הני דתנן במתני' מהבגד ומשק ומעור וממפץ ועשה מכולן בגד: למשכב ג' · כלומר אם חישב עליו לעשותו למשכב כגון לתופרו בכסת אם יש באותו בגד שלשה על שלשה הואיל וראוי לעשות ממנו טלאי לכסת שנקרע מטמא משום משכב : ואם חישבו למושב · לעשותו טלאי לבגד אם יש באותו בגד טפח על טפח מטמא משום ח) זב : לאחיזה · אם חישב עליו לאחיזה מטמא אפילו בכל שהוא : מאי לאחיזה אמר ר"ל שכן עומד לטולה · שכן ראוי אותו בגד לאורגים ט) שהוא מחליק המטוה של אריג בסובין או בשום דבר כדי לחזק כורך בגד כל שהוא על אצבעו להגין עליו שלא יתחכך החוט והיינו עומד לטולה לכרוך על אצבעו כשאורג ומטוה האוטין וטולה היא אריגה כדאמרינן במס' גיטין (דף נו.) אשכחה דיתבא וטולה: הואיל וראוי לקוצצי תאנים · שכשמחתכין את התאנים כורכין בגד כל דהו על ידיהם שלא יתלכלכו ברבש התאנים הלכך מקבל טומאה: הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה אע"פ שלא פגם מעל · קס"ד י) [א]בין בדבר [שאין דרכו לפגום ובין בדבר] יא) שדרכו לפגום קאמר ר' עקיבא דכיון שנהנה מעל : שיש בו פגם · כלומר שדרכו ליפגם : כיצד · הוא דבר שאין בו פגם: נתנה קטלא · ענק של זהב של הקדש בצוארה או טבעת בידה : או שתה בכוס של זהב · של הקדש כל הני אין בהו פגם שאין נפגמין בכך אלא כיון שנהנה מהן שוה פרוטה מעל והיכי מתעביד בהו הכי אומדין כמה רוצה אשה ליתן שישאלו תכשיטין כאלו להוליכן לבית המשתה להתכבד בהן ומשלמת להקדש שיעור הנאה שנשתמשה בהן : וכל דבר שיש בו פגם · כגון לבשה חלוק או כסה בטלית או ביקע בקרדום הואיל ועומדין ליפגם לא מעל עד שיפגום בהן כש"פ : **גמ'** הכא ומודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם · יב) לא מעל אלא לכשיפגמנו דלא אזלינן בתר הנאה אלא בתר פגם: ופריך א"כ דמודה ר"ע לרבנן בדבר שיש בו פגם דלא מעל עד שיפגום ופשיטא דרישא דקאמר ר"ע כיון שנהנה מעל בדבר שאין בו פגם א"כ היינו רבנן ובמאי קא מיפלגי: אמר רבא בלבוש מציעאה · דלא לביש ליה מבחוץ לגמרי דמלבוש החיצון פגים לאלתר ולא לגמרי מבפנים סמוך לבשרו דהוא נמי פגים לאלתר שמתחכך [נ]בבשר אלא בלבוש שלובש בינתים בין מלבוש העליון ובין התחתון שאינו נפגם עד זמן מרובה : ומלמלא · בגד של פשתן שדק ביותר כדאמרינן גיטין (דף נו.) דבר המגולל וממתח דהוי כי אמנוזא [נ]ופלגא] שכל כך דק שכשכורכין אותו סלו ביחד אין הכרך גדול יותר מאגוז [וחלין] ולפי שדמיו יקרים הרבה אינו לובשו אלא פעם בשנה או פעמים ומשמרו הרבה שלא יפגם ואין בו פגם עד זמן מרובה ובהא פליגי ר"ע סבר הואיל והוו דברים שאינן נפגמין לאלתר אע"ג דפגמי לאחר זמן כיון דלא פגמי לאלתר הוי כדבר שאין בו פגם דמועלין בו כיון שנהנה ממנו כשוה פרוטה אע"ג דלא פגם ורבנן סברי הואיל ויש בו פגם מ"מ לא מעל עד שיפגום יג): נפש האמור במעילה: וכן הוא אומר וימעלו וגו' ויזנו אחרי הבעלים · שפיט עלמם מן המקום לעבודת כוכבים: יכול

קאמר גר"ש ליצטרף יותר לאיסור וליאסר ומשני ר"ש לטעמיה דתנן הערלה וכלאי הכרם רש"א אין מצטרפין אלמא משמע דאין מצטרפין ר"ל דאין מצטרפין ממש וי"ל דהוא דמס' ע"ז לאו היינו קך דהכא אלא הוא דאין מצטרפין יד)דבסיפא דמשנה *אחת* דמייתי בס"פ ר"ע (שבת דף סו:) דתבלין שנים ושלשה שמות והגיא בסיפא ר"ש אומר שני שמות ממין אחד או שני מינין משם אחד אין מצטרפין ורוצה לומר דאין מצטרפין כיון דאין שניהם איסור אחד טו) ממין אחד והש"ס קיצר הלשון ולא טז) רק קצת מן המשנה וא"ת מאי ליצרוף בעי התם והא אית ליה כל שהוא למכות י"ל דהיינו דווקא כשהאיסור בעין ואוכלו אבל התם מיירי שהוא בתערובות כגון ערלה וכלאי הכרם שנתערבו יחד והכי הוי נווקא לא אמר ר"ש כל שהוא למכות [ד]דאם לא כן נ"ל קרא בנזיר (דף לה:) ובפסחים (דף מג:) להיתר מצטרף לאיסור יז) ושם פירשתי והתם בההיא דשבת (דף סט:) רוצה לומר שנתערבו ביחד כדקתני בירושלמי ברישא דההיא התרומה והתרומת מעשר של דמאי עולין באחד ומאה ומצטרפין אע"ג אבל הכא מיירי יח) בלא נתערבו דהא לא קתני עולין באחד יט) ומאה[ה]: **הבגד** והשק וכו' לטולה · פירוש דרך האורגת שיש בידה בלאי בגדים שלא תהיה מחלקת יותר מדאי [ו] וכן קוצצי תאנים כ) :

הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש אע"פ שלא פגם מעל · מפרש בגמרא דמודה ר"ע בדבר שיש בו פגם כא)ומפרש במאי פליגי ר"ע וחכמי': נתנה קטלא בצוארה · קטלא הוא רביד ובירושלמי כב) אצעדה מתורגם קטלא : שתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל · לפי כג) שדבר שאין בו פגם : לבש בחלוק כסה בטלית בקע בקרדום לא מעל עד שיפגום · כד) הנהנה מן החטאת לא מעל עד שיפגום · מפרש לה בגמרא כה) : **במאי** קמיפלגי בלבוש אמצעי ומלמלי · פירוש כו) לבוש אמצעי לאפוקי עליונה שהוא כז) פוגם יותר מדאי וכן התחתון סמוך לבשר פוגם הרבה אבל אמצעי אינו פוגם אבל לזמן מרובה הוא פוגם ובהא פליגי דרבנן סברי כיון דלקמיה כח) פגים דבר שיש בו פגם הוא ואין מועלין עד שיפגום ור"ע סבר כט) [כיון] דהשתא לא פגים דבר שאינו פוגם הוא ל) ויש מפרשים לבושא מציעא יש בו פגם מיד אבל אינו ניכר לא) עד לפנים ורבנן סברי דדבר שיש בו פגם הוא אין מועלין בו עד שיפגום ור"ע סבר לב) דבר שאין בו פגם הוא [ז]ופירש הקונטרס לשון אחרון עיקר *(והסוגיא מוכח בו לפנים) ונראה לרבי כי הדין עמהם דהיכא דאין בו פגם עתה ולקמן יפגם דבר שאין בו פגם הוא לכ"ע כדאיתא לקמיה דפריך על ההיא דשתה בכוס של זהב ודהבא לאו בר איפגומי הוא בהמיה וכו' עד דמסיק נהי דלא איכא נהנה ופגם לאלתר [ח]מי לא איכא פגימה ט' כלומר לקמיה איכא פגימה ואפילו הכי קרי ליה במתני' כוס של זהב דבר שאין בו פגם וליכא מאן דפליג :

ומלמלא · בגיטין (דף נו.) מפרש שהוא בגד דק והוי כאמנוזא ופלגי אמנוזא ולענין דבר שיש בו פגם הוי כלבוש מציעאה:

אין מעילה אלא שינוי · פירוש לג) מקדש לחול [ט]על מרשות לרשות מרשות קדש לרשות חול ומייתי ראיה מסוטה שהיא עושה שינוי שמנחה בעלה לד) ושוכבה ומדבקת בדבר שהוא חולין ונגלה לה :

ואומר וימעלו (בני ישראל כה') באלהי אבותיהם ויזנו אחרי הבעלים-לה) תימה מאי ואומר וי"ל דאי מסוטה ה"א דדוקא נהנה דומיא דסוטה שנהנית מן העבירה אבל שינוי בלא הנאה כגון מעות הקדש דמוליא לחולין שזוקת בכסו חפץ לעצמו או כדתנן במתני' גבי אבן או קורה של הקדש נהנה לחבירו הוא מעל דאין גופו נהנה מן ההנאה עצמו

מאכלות אסורות הלכה יד :

לה ב מיי' פט"ו מהל' כלים הלכה ד :
אחרת נ"ק
[ערלה פ"ב מ"י]

לו ג ד מיי' שם הל' ג :

א ה מיי' פ"ו מהלכות מעילה הלכה א :
[תיבת כולן ליתא בכתר מצומות וגם במשניות ליתא]

ב ו מיי' שם הלכה ב :

ערלה פ"ב מ"א [ע"ז סח:]

מכות יג.

כלים פכ"ז מ"ב [סוכה יז: שבת סו.]

א בין שניהם שיעור א' ראויין כו' נ"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הבגד וכו' שקל הימנו מצטרף לארבעה :

רבינו גרשום

כלומר דהחויה ראשון רשני עבדי ביה מלתא בשלישי הואיל וראשון עביד שני ושני עביד שלישי: הערלה וכלאי הכרם מצטרפין האוכל חצי שיעור מזה וחצי מזה מצטרפין ללקות את הארבעים: הבגד · שהוא מטמא שלשה על שלשה: והשק · שהוא מטמא ארבע על ארבע: הבגד מצטרף לשק · שקל הימנו לד' על ד' וכן כל אחד מצטרף לקל כולן מצטרף זה עם זה לשיעור טומאה הקל הימנו אבל לא הקל עם החמור להכי תנא להו הכי וכולן מצטרפות שתים עם שנים ליטמא מושב מפני שהן ראוין בשיש בין כולן שיעור אחד ראויין לטמא לישב עליו הזב הלכך מצטרפי': קיצע מכולן · כלומר חתך משהו מכל אחד מהנך הבגד והשק והעור והמפץ : ועשה מהן בגד למשכב שלשה · כלומר אם יש באותו בגד שלשה על שלשה ראוי לעשות ממנו טלאי לכסת כשהוא קרוע ומטמא משום משכב ואם יש באותו בגד טפח על טפח ראוי הוא ליתלות על גבי כר ומטמא משום מושב זב לאחיזה כל שהוא ואם אין לו לאותו בגד אלא כל שהו מטמא משום אחיזה : מאי לאחיזה שכן עומד לטולא · שכן ראוי הוא אותו משהו בגד לאורגים שכשהוא מחליק את המטוה של אריגה בסובין או בשום דבר כדי לחזק כורך משהו בגד על אצבעו ומחליק את המווי ואותו מסרטים שעל אצבעו משמר אצבעו שלא יתחכך החוט ואותו שכורך באצבעו נקרא טולא: וראוי נמי לקוצצי תאנים · אותן שמבקעין את התאנים ומולחין אותו כורכין משהו על אצבעם שלא יתלכלך בשומן התאנים :

הדרן עלך קדשי מזבח

הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש אע"פ שלא פגם מעל · קס"ד דבין בדבר שיש בו פגם ובין בדבר שאין בו פגם קאמר ר"ע דכיון דנהנה שוה פרוטה מעל : וחכ"א כל דבר שיש בו פגם כו' · כיצד דבר שאין בו פגם כגון : נתנה קטלא · ענק של זהב של הקדש בצוארה או טבעת בידה : או שתה בכוס של זהב · של

שיטה מקובצת

א] מצטרפין · מס' ע"ז (דף סח) : ב] קיצע מכולן · כלומר משהו חתך מכל אחד מהנך הבגד והשק והעור והמפץ ועשה מהן בגד למשכב ג' כלומר אם יש באותו בגד ג' טפחים [הואיל וראוי לעשות] ממנו טלאי לכסת קרוע מטמא משום משכב ואם יש באותו בגד טפח על טפח ראוי ליתלות ע"ג החמור ומטמא משום מושב · הרא"ש ז"ל וכתוב בגליון מה שאמר במתני' שמצטרפין לקל דוקא הוא הפך מזה שמכאן נראה שאם חתך מעט מכולם אפילו מן המפץ יכנס בחשבון ג' טפחים של בגד לטמא במשכב הזב וי"ל דה"ק שקצע בכוונה כך מזה שיהיה בגד שלם וכך מזה ותקנו או מחשבתו ומעשיו הכינוהו לזה אבל אם נזדמן חתיכת מפץ ואין בו ששה טפחים אינה מטמא במשכב הזב והעור פחות מה' והשק פחות מד' וכן פי' בפי' לא נודע למי שבריותא זו מדברת בראקצע ותחך ותקנו לכך אם ראוי הוא לאותו דבר ושכל אחד היה בגד שלם אבל אם היה פחות מג' בבגד ופחות מד' בשק ותחך ועשה מהם ג' למשכב אינו מטמא ע"כ: ג] לנוולה' גירסת הערוך טולא ועיין בערך טל : ד] כיון שנהנה מעל · (דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים) באין לומר לפגם קאמר כיון שנהנה מעל דהוי דבר שאין בו פגם תוס' : ה] תנא ומודה ר"ע: ו] תיבות בין שניהם נמחק : ז] על תיבת עליו נרשם קו מלמעלה להורות כי לס"ד ראוי למחוק: ח] משום מושב זב: ט] לאורגים שכשהוא מחליק : י] קס"ד דבין בדבר שאין דרכו : יא] ובין בדבר שיש בו פגם כלומר שדרכו לפגום קאמר ר"ע דכיון שנהנה שוה פרוטה מעל : יב] פגם כלומר לשיפגמנו מעל דלא תיבת לא ל"ש [ותיבת אלא נמחק: יג] שיפגום' גליון ובהא קמפלגי ר"ע סבר אע"ג דלא פגם ליה לאלתר כיון דעתיד לפגום לאחר זמן ע"י לבישה דבר שיש בו פגם קרינא ביה וחשבינן כיון דלבשיה כאילו לאלתר פגמה ומעל ורבנן סברי כדאמרינן במתניתין בפירוש כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום בודאי · הרא"ש ז"ל : יד] מצטרפין פ"א דמס' ערלה דתנן הערלה וכלאי כרם עולים באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה ר"ש אומר אין מצטרפין ור"ל דאין מצטרפין כיון שאין שניהם איסור אחד ומין אחד והתלמוד קיצר הלשון ולא פירש טעמו של ר"ש : טו] אחד ומין אחד אות ס' נמחק : טז] ולא הביא רק קצת אות ד' נמחק : יז] לאיסור וא"ת מאי פריך לר"ש לישני דהכא מיירי ע"י תערובת ולכך בעי צירוף וי"ל דודאי התם בההיא דעבודת כוכבים רוצה לומר : יח] מיירי שלא נתערבו אות ב' נמחק : יט] באחד ומאתים (תיבת מאה נמחק) ועוד י"ל דהכא לא מיירי בתערובות מדלא קתני מצטרפין לאיסור כמו באידך' הבגד והשק והעור אע"פ ששיעוריהן חלוקין זה מזה שהבגד מטמא מג' על ג' והשק מד' על ד' והעור מה' על ה' והמפץ מו' על ו' וכדקאמר הכא דבגד משלים לשיעור השק אמר ר"ש מה טעם מצטרף שהן ראוין לטמא מושב ששיעור מושב טפח וכלן שוין באותו שיעור אפילו בשאר טומאות שהן חלוקין מצטרפות והכי תני במסכת סוכה קיצע מכולן טפח על טפח טמא ור"ל אם קיצע מכל אחד ואחד לבדו מטמא במושב טפח עיין בתוספות שבת (דף סו) : כ] תאנים שידיהם מלוכלכות מלחלוחית התאנים ומקנחות בכל שהוא : כא] פגם כגון טלית שדרכו לפגום דלא מעל עד שיפגום ומפרש דפליגי רבי עקיבא וחכמים בדבר שאין רגילות לפגום [כי אם] על ידי רוב תשמיש ואפ"ה משוי ליה ר"ע כדבר שאין בו פגם כלל : כב] ובירושלמי סתרגם אצעדה קטלא : כג] לפי שהוא דבר אות ש' נמחק : כד] שיפגום ודבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום : כה] בגמרא הס"ד ומה"ד ומודה ר"ע בדבר שיש בו פגם שלא מעל עד שיפגם ור"ע לא אמר במתניתין אלא בדבר שאין בו פגם · במאי קמפלגי דרבנן אית להו נמי דדבר שאין בו פגם כיון שנהנה מעל בלא שום פגימה כדמפרש במתניתין בלבוש מציעה אות א' ותיבת מלמלי נמחק : כו] תיבות לבוש אמצעי נמחק : כז] שהוא פוגם מיד וכן התחתון שסמוך לבשר פוגם הרבה מחמת זיעת בשרו ואינו צריך עד שיפגם אבל אמצעי אינו פוגם עתה אבל עד זמן מרובה : כח] דלקמיה פוגם דבר : כט] סבר כיון דהשתא לא פגם דבר : ל] הוא ולכך קאמר דמועל בלא פגימה וקשיא על זה הפי' דפי' לרבנן דמשום שיפגום לקמיה דבר שיש בו פגם קרינא ביה ולקמן משמע דדבר שאין בו פגם עתה ולקמיה יפגום דבר שאין בו פגם הוא לכ"ע דפריך עלה דההיא דשתה בכוס של זהב והבא לאו בר איפגום הוא בהמיה א"כ משמע דכוס של זהב מידי דמיפגם הוא ואפ"ה קרי ליה במתניתין דבר שאין בו פגם וליכא מאן דפליג וי"ל דשאני התם שאינו פוגם אלא לזמן מרובה יותר מדאי אבל הכא במלבוש נהי נמי דאינו פוגם לאלתר אבל מ"מ לזמן מועט פוגם וי"ל דזהב אינו פוגם כלל מיד עד זמן מרובה אבל לבושא תיבות ויש מפרשים נמחק : לא] עד לקמיה ובהא פליגי רבנן סברי כיון דפוגם אע"ג דאינו ניכר דבר שפוגם קרינא ביה כי דרכו ליפגם מעט ולכך אין מועלין' מן תיבת לפגים עד תיבת אין נמחק : לב] סבר מכיון דאין הפגם ניכר דבר שאין בו פגם הוא ולכך מועל בלא פגימה כן תיבת ופירש עד סה"ד נמחק : לג] פירוש שמשנהו מקודש לחול שמוציאו מרשות הקדש בלא שום הנאה [illegible] של מרשות לרשות חול [illegible] : לד] [illegible] שהוא תיבות ונוספת בדבר נמחק :

[א] דבדבר שאין דרכו לפגום קאמר ר"ע כו' נ"ק · [ב] כבכר נ"ק · [ג] נ"ק וכן הוא הגירסא במ' דגיטין נס. [ד] ותוס' במס' ע"ז סח: ד"ה ר"ש כתבו דהל"ל לא תמצא שם ביטול נר"ש לא ברוב ולא בששים ולא במאתים עיין שם נ"ק · [ה] [עי' תוספות מסכת ע"ז סח: ד"ה ר"ש ותוס' שבת סס: ד"ה אסורן] · [ו] [עי' בתוס' דסוכה יז: ד"ה כדתנן מה שפירשו בשם ערוך] · [ז] ולפנו כרבי שלפנינו וגי' נ"ק פגם הוא דלא כפי' הקונטרס ולשון אחרון עיקר והסיפה מוכח כן דיש בו פגם מיד ואינו ניכר עד לפנים ונראה לרבינו וכו' · [ח] לעולם מי לא כו' נ"ק · [ט] או מרשות לרשות כו' נ"ק ·